

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 231265 21 Rev
Banjaluka: 9.2.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednik vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužitelja V.T., B., koga zastupa punomoćnik S.S., advokat iz B., protiv tuženog Lj.Š., K. G.B., koga zastupa punomoćnik R.P., advokat iz B., radi duga, vrijednost spora 53.274,19 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 231265 20 Gž od 10.5.2021. godine, na sjednici održanoj 9.2.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 1.535,62 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 231265 16 P od 30.6.2020. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži da se obaveže tuženi da mu na ime stečenog bez osnova za period od 1.9.2010. godine do 17.7.2019. godine isplati iznos od 53.274,19 KM sa zakonskom zateznom kamatom na svaki pojedini mjesečni iznos postignute koristi počev od 1.9.2010. godine do konačne isplate (stav 1.).

Odbijen je eventualni zahtjev tužitelja kojim traži da se obaveže tuženi da mu iz osnova naknade materijalne štete na ime izmakle koristi, za period od 1.9.2010. godine do 17.7.2019. godine, isplati iznos od 53.274,19 KM sa zakonskom zateznom kamatom na svaki pojedini mjesečni iznos izmakle koristi počev od 1.9.2010. godine do konačne isplate (stav 2.).

Obavezan je tužitelj da tuženom naknadi troškove postupka u iznosu od 9.333,67 KM sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, u roku od 30 dana od dana prijema presude (stav3.).

Zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa je odbijen (stav 4.).

Osloboden je tužitelj obaveze plaćanja troškova postupka na ime sudske takse na tužbu i presudu (stav 5.).

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 231265 20 Gž od 10.5.2021. godine, a povodom žalbe tužitelja i po službenoj dužnosti, prvostepena presuda je ukinuta i tužba odbačena u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da se obaveže tuženi da mu za period od 1.9.2010. godine do 1.3.2014. godine isplati naknadu materijalne štete u iznosu od 21.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom na svaki pojedini mjesečni iznos izmakle koristi počev od 1.9.2010. godine do konačne isplate (dio stava 2. izreke).

U ostalom dijelu žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev tužioca za isplatu naknade materijalne štete na ime izmakle koristi za period od 1.3.2014. godine do 17.7.2019. godine u iznosu od 32.274,19 KM (dio stava 2. izreke) i dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev za isplatu po osnovu sticanja bez osnova iznosa od 53.274,19 KM (stav 1. izreke) i obavezan tužitelj da tuženom nadoknadi troškove postupka (stav 3. izreke).

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora na žalbu u iznosu od 1.535,62 KM.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji, a tuženi obaveže na naknadu troškova postupka na ime sastava revizije u iznosu od 1.535,62 KM.

Tuženi u odgovoru predlaže da se revizija odbije, a tužitelj obaveže na naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora u iznosu od 1.535,62 KM.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora su primarni i eventualni tužbeni zahtjevi tužitelja navedeni u izreci prvostepene presude za isplatu iznosa od 53.274,19 KM sa zateznim kamatom počev od 1.9.2010. godine do 17.7.2019. godine, kao dana izrade nalaza vještaka finansijske struke.

U toku postupka pred prvostepenim sudom utvrđene su sljedeće relevantne činjenice:

da je između parničnih stranaka 9.7.2007. godine zaključen pismeni ugovor o zakupu poslovnog prostora u dvorištu tužioca u B. u ulici ..., na određeno vrijeme za period od 1.9.2007. do 1.9.2010. godine, u svrhu pranja vozila (član 5); da poslovni prostor čini radni prostor, parking i kancelarijski prostor u dvorišnom objektu sadržaja dvije kancelarije i WC; da je ugovorena mjesečna zakupnina u iznosu od 500,00 KM (član 3); da je tuženi uredno plaćao iznos zakupnine u periodu od 1.9.2007. godine do 1.5.2008. godine kada je prestao sa plaćanjem jer je odselio u H., dok je instalirana autopraona ostala u poslovnom prostoru tužitelja; da je u članu 6. ugovoreno da u slučaju jednostranog raskida ugovora krivnjom stranke, strana koja je skrivila raskid prije isteka ugovorenog roka dužna je drugoj strani nadoknaditi štetu u visini jednogodišnje zakupnine;

da je tužitelj 15.11.2008. godine podnio tužbu protiv tuženog i da je presudom broj 71 0 P 048041 17 P 2 od 1.6.2017. godine, pravosnažna sa 4.8.2017. godine, djelimično usvojen tužbeni zahtjev tužitelja tako što je obavezan tuženi da mu na ime zakupnine za period od 1.5.2008. godine do 1.9.2008. godine, isplati iznos od 2.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 15.11.2008. godine, te iznos od 6.000,00 KM na ime ugovorene štete za period 1.9.2008. godine do 1.9.2009. godine, sa zakonskom zateznom kamatom na iznose zakupnine

od 500,00 KM počev od dospijeca do isplate i iznos od 6.000,00 KM na ime naknade materijalne štete u vidu izgubljene koristi za period 1.9.2009. godine do 1.9.2010. godine, sa zakonskom zateznom kamatom na iznose od 500,00 KM kao iznose zakupnine počev od dospijeca do isplate; da je istom presudom odbijen zahtjev tužitelja za isplatu naknade štete u vidu izgubljene koristi za period od 1.9.2010. godine do 1.3.2014. godine, te zahtjev za naknadu troškova za utrošenu električnu energiju i vodu u iznosu od 2.609,83 KM;

da je rješenjem A. službe Grada B., broj ... od 8.5.2013. godine, odobreno tužitelju obavljanje preduzetničke djelatnosti kao preduzetnika A.p.c.2 sa sjedištem u B. u ulici ..., pod šifrom djelatnosti ...-održavanje i popravka motornih vozila (pranje motornih vozila); da je rješenjem Odjeljenja za ... Grada B., broj ... od 5.9.2018. godine, utvrđeno brisanje navedene djelatnosti na ime tužitelja iz registra djelatnosti sa 4.9.2018. godine;

da je tužitelj „u jesen 2018. godine“ prodao porodičnu kuću sa poslovnim prostorom u kom je instalirana autopraonica;

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61 /13 -u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 154. stav 1, 155., 189, 210. i 219. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud je odbio i primarni i eventualni tužbeni zahtjev.

Cijeneći presudu broj 71 0 P 048041 17 P 2 od 1.6.2017. godine, prvostepeni sud zaključuje da se radi o presuđenoj stvari za period od 1.9.2010. godine do 1.3.2014. godine.

U obrazloženju odluke sud navodi da je ovom presudom dosuđeno na ime zakupnine za period od 1.5.2008. godine do 1.9.2008. godine iznos od 2.000,00 KM sa zateznom kamatom, na ime ugovorene štete za period od 1.9.2008. godine do 1.9.2009. godine iznos od 6.000,00 KM sa zateznom kamatom i na ime izgubljene koristi za period od 1.9.2009. godine do 1.9.2010. godine iznos od 6.000,00 KM sa zateznom kamatom, dok je odbijen zahtjev za naknadu štete na ime izgubljene koristi za period od 1.9.2010. godine do 1.3.2014. godine.

Sud cijeni da tužitelj za pravni osnov primarnog zahtjeva navodi sticanje bez osnova (član 210. ZOO), ali da „nije dokazao i prezentovao činjenice kojima bi dokazao prelazak svoje imovine u imovinu tuženog“, niti je u smislu odredbe člana 219. ZOO dokazao postojanje koristi na strani tuženog koji od 2008. godine živi u H. dok je tužitelj 2013. godine registrovao djelatnost autopraone i istu obavljao do septembra 2018. godine kada je prodao kuću u čijem je dvorištu bila instalirana autopraona, a što je pravni osnov eventualnog zahtjeva.

Stav je suda da je tužitelj „mogao i morao spriječiti povećanje štete na način da sam ukloni praonu ili da prostor izda trećim licima nakon isteka ugovora“.

Odlučujući o žalbi tužitelja drugostepeni sud po službenoj dužnosti ukida prvostepenu odluku u dijelu u kojem je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja da mu se za period od 1.9.2010. godine do 1.3.2014. godine, isplati naknada u iznosu od 21.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 1.9.2010. godine do isplate, na svaki mjesečni iznos izmakle koristi i tužbu (pozivom na odredbu člana 196. stav 2. ZPP) u tom dijelu odbacuje.

U preostalom dijelu kojim se tužbenim zahtjevom traži isplata naknade štete po osnovu izmakle koristi za period od 1.3.2014. godine do 17.7.2019. godine (za iznos od 32.274,19 KM) i u dijelu kojim je odbijen zahtjev za isplatu iznos od 53.274,19 KM po osnovu sticanja bez osnova, drugostepeni sud žalbu tužitelja odbija i u tom dijelu potvrđuje prvostepenu presudu.

Sud zaključuje da tužitelj nakon 1.3.2014. godine nije trpio štetu jer je koristio autopraonu tuženog za svoje potrebe, u svrhu obavljanja svoje registrovane djelatnosti sve do 4.9.2018. godine kada je brisan iz registra, ali ni nakon tog jer je prodao kuću sa zemljištem gdje je instalirana autopraona.

Navode tužitelja da autopraona nije radila u navedenom periodu jer je bila neispravna sud cijeni neosnovanim, smatrajući da je „imao mogućnost da smanji nastanak štete osposobljavanjem autopraonice za rad jer je imao registrovanu djelatnost“.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Tužitelj traži isplatu štete za period od 1.9.2010. godine do 17.7.2019. godine po dva osnova, i to: primarnim zahtjevom po osnovu iz člana 210. ZOO i eventualnim zahtjevom po osnovu iz člana 219. ZOO (u suštini se oba zahtjeva zasnivaju na istim činjenicama, a pitanje pravnog osnova je u nadležnosti suda).

Stav je ovog suda, kada se ocijene činjenice navedene u tužbi i činjenice koje je tužitelj iznio tokom postupka pred prvostepenim sudom, kao i dokazi izvedeni radi dokazivanja tih činjenica, da je pravilan zaključak nižestepenog suda da nema mjesta da se tužbenom zahtjevu tužitelja udovolji primjenom odredbe člana 210. ZOO. Tužitelj nije dokazao da je, bez pravnog osnova, došlo do prelaza njegove imovine u imovinu tuženog, odnosno da je takvog prelaza uopšte i bilo.

Odredbom člana 219. ZOO je propisano da kada je neko tuđu stvar upotrebio u svoju korist imalac može zahtijevati, neovisno od prava na naknadu štete, ili u odsustvu ove, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od upotrebe. Članom 189. stav 3. istog zakona je propisano da se pri ocjeni visine koristi uzima u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati po redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

Jedno od osnovnih obilježja vladavine prava jeste načelo pravne sigurnosti koje zahtijeva da se tamo gdje je sudskom odlukom konačno odlučeno o nekom pitanju, ta odluka ne smije dovesti u pitanje (Evropski sud za ljudska prava, aplikacija broj 41183/02 ECHR 2006, J. protiv BiH), osim u zakonom predviđenim slučajevima, tj. povodom vanrednih pravnih lijekova, a nikako u drugom sudskom postupku.

Odredbom člana 196. stav 2. ZPP je propisano da sud u toku cijelog postupka (što uključuje i postupak po reviziji) po službenoj dužnosti pazi da li je stvar pravosnažno presuđena, i ako utvrdi da je parnica pokrenuta o zahtjevu o kome je već pravosnažno odlučeno, odbaciće tužbu.

U konkretnom slučaju kada je u pitanju zahtjev za naknadu štete na osnovu odredbe člana 219. ZOO, ispunjena su sva tri uslova kojima se određuje pitanje presuđene stvari (identitet stranaka, identitet zahtjeva i identitet činjeničnog osnova).

Nesporno je da su parnične stranke zaključile ugovor o zakupu za određeni vremenski period od 1.9.2007. do 1.9.2010. godine, o zakupu poslovnog prostora u dvorištu tužioca u Banjaluci u Ulici ... u svrhu pranja vozila, da je ugovorena mjesečna zakupnina u iznosu od 500,00 KM, da je tuženi uredno plaćao iznos zakupnine u periodu od 1.9.2007. godine do 1.5.2008. godine kada je prestao sa plaćanjem jer je odselio u H. dok je instalirana autopraona ostala u poslovnom prostoru tužitelja.

Iz pravosnažne presude broj 71 0 P 048041 17 P 2 od 1.6.2017. godine proizilazi da je tužitelju na ime zakupnine za period od 1.5.2008. godine do 1.9.2008. godine dosuđen iznos od 2.000,00 KM sa zateznom kamatom, na ime ugovorene štete za period od 1.9.2008. godine do 1.9.2009. godine iznos od 6.000,00 KM sa zateznom kamatom i na ime izgubljene koristi za period od 1.9.2009. godine do 1.9.2010. godine iznos od 6.000,00 KM sa zateznom kamatom, dok je odbijen zahtjev za naknadu štete na ime izgubljene koristi za period od 1.9.2010. godine do 1.3.2014. godine.

Dakle, po pravnom osnovu koji se temelji na izmakloj koristi po tužbenom zahtjevu tužitelja već je pravosnažno odlučeno za period od 1.9.2009. godine do 1.3.2014. godine.

Revizija smatra da je zahtjev osnovan za period od 1.3.2014. godine do 17.7.2019. godine (dan izrade nalaza vještaka) jer je tužitelj za taj period pretrpio štetu krivicom tuženog koji nije, po isteku ugovorenog perioda zakupa, uklonio instaliranu autopraonicu čime ga je onemogućio da po redovnom toku stvari ostvari korist izdavanjem poslovnog prostora u zakup.

Tačni su navodi u reviziji da je stav sudske prakse da i u slučaju kada zakupoprimac po isteku zakupa nastavi da koristi predmet zakupa (tužitelj poistovjećuje s time da tuženi nije demontirao i uklonio autopraonu), pa time onemogućava zakupodavca da ga koristi tako što će izdavati predmet zakupa drugim licima, dužan je da zakupodavcu za vremensko razdoblje za koje je i dalje bio u posjedu bez pravnog osnova plati naknadu izmakle koristi (član 189. stav 3. ZOO) ili naknadu za upotrebu tuđe stvari u skladu sa odredbom člana 219. ZOO, a ne platiti mu zakupninu u visini navedenoj u ugovoru o zakupu.

Tuženi je dokazao da je tužitelj u periodu od 8.5.2013. godine do 4.9.2018. godine u svom poslovnom prostoru, koristeći instaliranu autopraonu tuženog, obavljao registrovanu preduzetničku djelatnost kao preduzetnik A.p.c.2 sa sjedištem u B. u ulici ..., pod šifrom djelatnosti ...-održavanje i popravka motornih vozila (pranje motornih vozila).

Utvrđujući da je tužitelj od 8.5.2013. godine do 4.9.2018. godine koristio autopraonu tuženog za potrebe svoje registrovane djelatnosti i da je nakon odjave djelatnosti prodao porodično stambeni objekat, zajedno sa poslovnim prostorom u kome je instalirana autopraona, pravilnim se ukazuje ocjena nižestepenog suda da tužitelj svo to vrijeme ne trpi štetu na ime izgubljene koristi. Iz razloga što se odlučio da sam koristi poslovni prostor sa autopraonom, nije ni mogao trećem licu izdavati u zakup poslovni prostor pa su bez osnova navodi u reviziji da je „skrivljenim ponašanjem tuženog“ spriječen da nakon „prestanka zakupa zemljište izdaje drugim licima za obavljanje slične ili iste djelatnosti“.

Time se neosnovanim ukazuje i revizioni navod da za odluku o osnovanosti tužbenog zahtjeva nije od značaja da li je tužitelj u određenom periodu obavljao djelatnost, „kod činjenice da automatska periona nije bila ispravna i nije radila“. Tužitelj je imao prijavljenu djelatnost više od 5 godina u kom periodu je plaćao obaveze preduzetnika (komunalije, takse, poreze, struju, vodu i sl.) i apsolutno je logično da bi, ako je autopraona neispravna, istu on morao

popraviti jer je i koristi ili da odjavi djelatnost ako je više nije u mogućnosti obavljati. Sve dok postoji registrovana djelatnost ima se smatrati da poduzetnik obavlja tu djelatnost, čak i ako faktički ne radi iz objektivnih ili subjektivnih razloga.

Tužitelj je djelatnost odjavio neposredno prije nego što će prodati porodičnu kuću u B. u ulici ...

Prema tome, iz pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja pravilnim se ukazuje zaključak iz pobijane odluke da tužbeni zahtjev tužitelja nije osnovan, ni po odredbi člana 210. ZOO ni po odredbi člana 219. ZOO. Sud je za svoju odluku dao pravilne, jasne i argumentovane razloge koje, kao takve, prihvata i ovaj sud.

Zahtjev tuženog za naknadu troškova na ime sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.535,62 KM nije osnovan po članu 387. stav 1. ZPP, a niti je svojom pravnom argumentacijom bio od značaja za odlučivanje po ovom pravnom lijeku.

Temeljem odredbe člana 248. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić